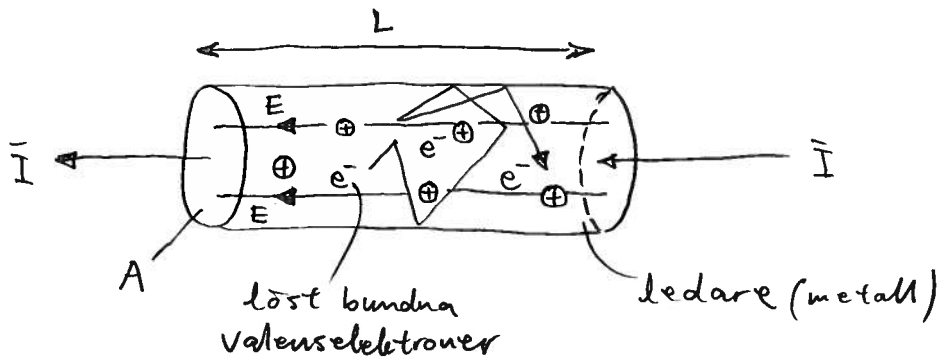


Örning 5 SKIII

Repetition

II. ELSTATIK (kap. 25-26)

Laddningar i rörelse \Rightarrow strömmar! $\left(\begin{array}{l} + \text{ statiska} \\ \text{magnetfält} \\ \text{(senare)} \end{array} \right)$
 (fortfarande tidsberoende fält)



Ström

$$I = \frac{dq}{dt} = - \frac{de}{dt}$$

I motriktad elektronströmmen!

Drifhastighet: $\bar{v}_d = -\mu_e E \approx 10^{-4} \text{ m/s}$ lågt! (vid pålagt E-fält)
 μ_e : mobilitet för elektroner

Strömtäthet

$$I = \iint_A \bar{J} \cdot d\bar{A}$$

där $\bar{J} = \rho_e \bar{v}_d$

ρ_e : laddningstäthet [C/m^3]

Ohms lag: Vi har $\bar{J} = -\rho_e \mu_e E$

Def. $\sigma = -\rho_e \mu_e$: konduktivitet ($\rho = \frac{1}{\sigma}$: resistivitet)

$$\bar{J} = \sigma \bar{E}$$

Mikroskopisk

Integration \rightarrow

$$I = \frac{U}{R}$$

$$R = \rho \frac{L}{A}$$

Makroskopisk

Kirchoffs lagar :

Elstatisk lag II

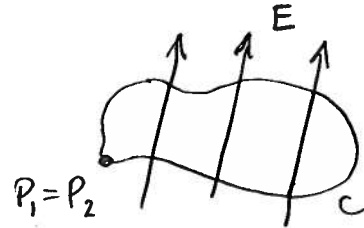
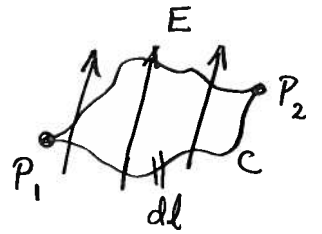
Potential igen... $V_2 - V_1 = - \int_c \vec{E} \cdot d\vec{l}$

Låt $P_1 = P_2$; sluten kurva C.

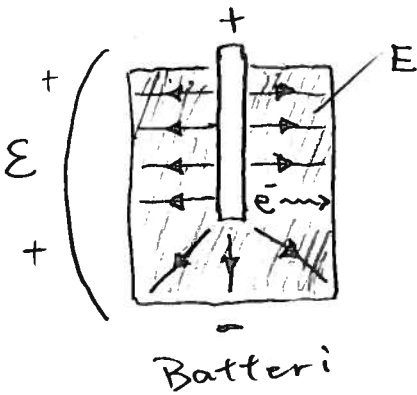
⇒

Konservativt fält E

$$V_2 - V_1 = - \oint_c \vec{E} \cdot d\vec{l} = 0$$



EMK (elektromotorisk kraft)

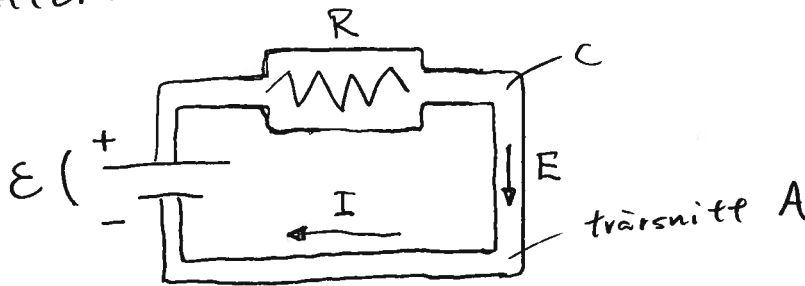


$$\mathcal{E} = \frac{dW}{dq}$$

elektromekaniskt arbete
(jmf. $W_p = qV$)

Notera! : Elektroner går med fältet! ett arbete utförs.

$$\mathcal{E} = - \oint \vec{E} \cdot d\vec{l}$$

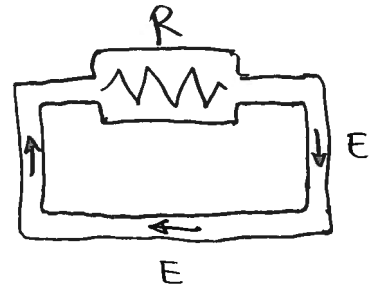


$$\oint_c \vec{E} \cdot d\vec{l} = \oint_c \frac{\vec{J}}{\sigma} \cdot d\vec{l} = \oint_c \frac{JA}{\sigma A} \cdot dl = I \oint_c \frac{1}{\sigma A} \cdot dl = I \cdot R = \mathcal{E}$$

Kirchoffs spänningslag

$$\sum_j \mathcal{E}_j = \sum_k R_k I_k \iff \oint_c \vec{E} \cdot d\vec{l} = \mathcal{E}$$

ex. utan emk.



$$\oint \vec{E} \cdot d\vec{l} = \oint \frac{\vec{J}}{\sigma} d\vec{l} = 0$$

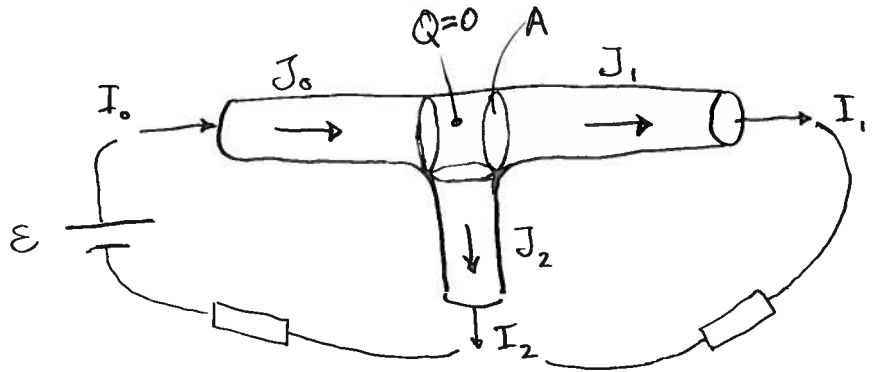
Om $\sigma \neq \infty \Rightarrow \vec{J} = 0$! Ingen ström.

Om $\sigma \rightarrow \infty$?? $\vec{J} \neq 0$; Supraledning!

Källfritt Gauss lag

$$\oint_A \vec{E} \cdot d\vec{A} = \frac{Q}{\epsilon_0} = 0$$

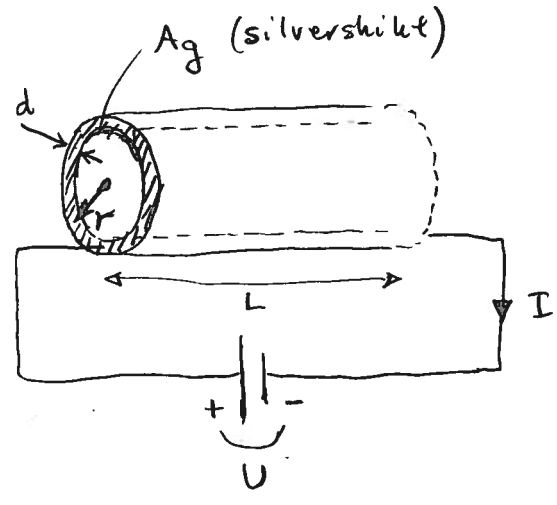
Vi har $\vec{J} = \sigma \vec{E} \Rightarrow \oint_A \vec{J} \cdot d\vec{A} = 0$



Kirchoffs strömlag

$$\sum_j I_j = 0 \iff \oint \vec{J} \cdot d\vec{A} = 0$$

25.58) Resistivitet - Ohms lag



Sökt: I ?

Känt: $L = 25 \text{ m}$, $r = 2 \text{ cm}$
 $d = 0,1 \text{ mm}$, $U = 12 \text{ V}$

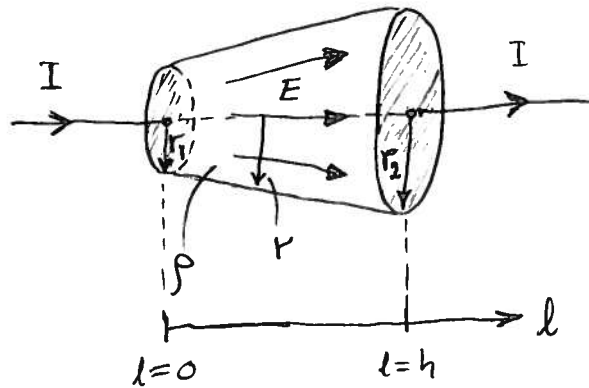
Makroskopiska Ohm's lag: $I = \frac{U}{R}$

$\Rightarrow R$? ρ Vi känner resistiviteten hos Ag: $\rho = 1,47 \cdot 10^{-8} \Omega \text{ m}$

Resistans: $R = \rho \cdot \frac{L}{A}$

$\therefore I = \frac{UA}{\rho L} \approx \frac{U \cdot 2\pi r \cdot d}{\rho L} = 410 \text{ A}$

25.63) Konformad resistans



Notera!

$$r(l) = r_1 + \frac{(r_2 - r_1)}{h} l$$

Sökut: a) R? b) $R \rightarrow \rho \frac{h}{A}$ då $r_1 = r_2$

Känt: Resistans form!

★ Makroskopisk Ohm's lag:

$$I = \frac{U}{R}$$

$$\Rightarrow R = \frac{U}{I} = \frac{1}{I} \int_0^h E dl \quad (1)$$

! $\sigma = \frac{1}{\rho}$
 σ : konduktivitet
 ρ : resistivitet

★ Mikroskopisk Ohm's lag:

$$J = \sigma E$$

$$\Rightarrow E = \frac{J}{\sigma} \quad (2)$$

a) (1) & (2) $\rightarrow R = \frac{1}{I} \int_0^h \frac{J}{\sigma} dl = \int_0^h \frac{J}{\sigma I} dl$

↑
konst. över l

$$= \left\{ I = \int_A J(l) dA \right\} = \frac{1}{\sigma} \int_0^h \frac{J(l)}{\int_{A(l)} J(l) dA} dl = \frac{1}{\sigma} \int_0^h \frac{1}{\int_{A(l)} dA} dl =$$

↑
konst. m.a.p area vid visst dl!

$$= \frac{1}{\sigma} \int_0^h \frac{1}{\pi (r(l))^2} dl = \frac{1}{\sigma} \int_0^h \frac{1}{\pi \left(r_1 + \frac{(r_2 - r_1)}{h} l \right)^2} dl =$$

$$= - \frac{1}{\pi \sigma} \left[\frac{h}{r_2 - r_1} \cdot \frac{1}{r_1 + \frac{(r_2 - r_1)}{h} l} \right]_0^h = \frac{h}{\sigma \pi r_2 r_1} = \underline{\underline{\frac{\rho h}{\pi r_2 r_1}}}$$

b)

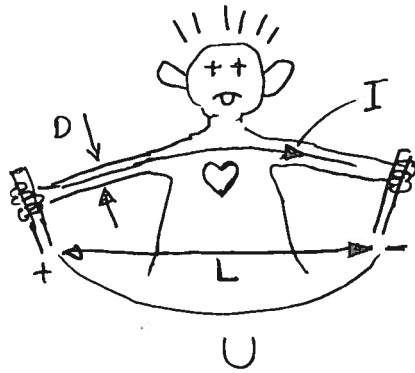
Om $r_1 \rightarrow r_2 \Rightarrow R \rightarrow \rho \frac{h}{\pi r^2} = \rho \frac{h}{A}$

u.s.v.

25.71)

Dödlig ström - resistans.

6



Sökt : a) R mellan två händer ?

b) Vilket U ger $I_{\text{död}} = 100 \text{ mA}$?

c) Effekt P ?

Känt : Modell: cylinder med $L = 1,6 \text{ m}$ och $D = 0,1 \text{ m}$
(Försumma ytresistansen hos huden)

Resistivitet $\rho = 5 \text{ } \Omega\text{m}$

$$a) \quad R = \rho \frac{L}{A} = \rho \frac{L}{\pi(D/2)^2} = \underline{\underline{1,0 \text{ k}\Omega}}$$

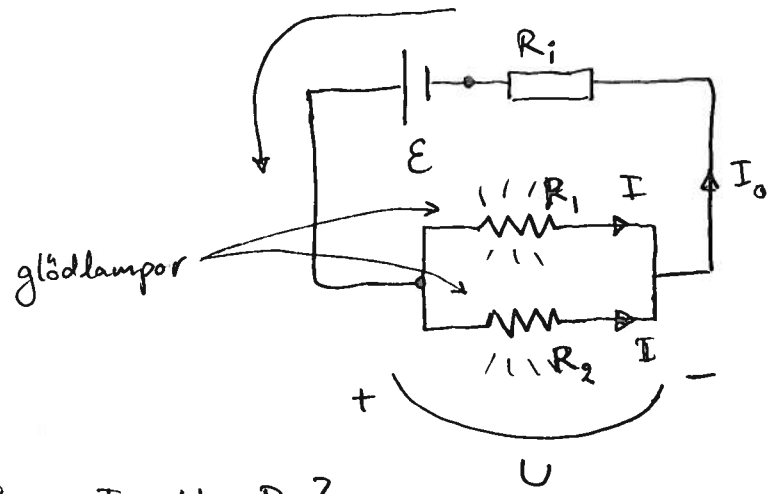
$$b) \quad \text{Ohms lag: } U = RI$$

$$\Rightarrow U_{\text{död}} = RI_{\text{död}} = 102 \text{ V}$$

Växelspänning
240 V !?

$$c) \quad P = U \cdot I = RI^2 = 10 \text{ W}$$

26.57) Parallellkoppling av resistans.



Sökut: I, U, P ?

Känt: $R_i = 0,8 \Omega, R_1 = R_2 = 2,0 \Omega, \epsilon = 8,0 V$

* Kirchoff's spänningslag ger:

$$\epsilon - R I_0 - R_i I_0 = 0$$

$$\left(\text{Parallellt: } \Rightarrow R = \left(\frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} \right)^{-1} \right)$$

Ekvation ger $I_0 = \frac{\epsilon}{\left(\frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} \right)^{-1} + R_i} = 4,44 A$

a) Vi har $U = R I_0 = \left(\frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} \right)^{-1} I_0 = \underline{\underline{4,44 V}}$

$\Rightarrow I = U/R_1 = U/R_2 = \underline{\underline{2,22 A}}$

& $P = R_1 I^2 = R_2 I^2 = \underline{\underline{9,9 W}}$

b) Låt $R_2 = \infty$ (ena lampen går sönder)

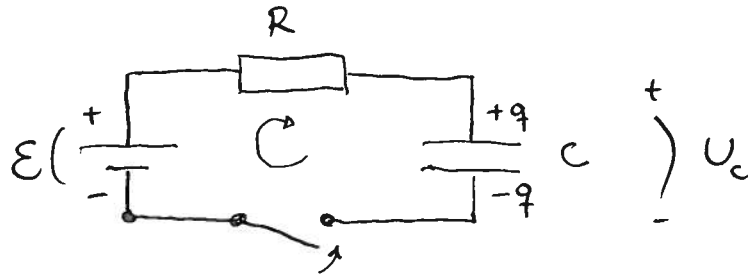
$\Rightarrow I_0 = \frac{\epsilon}{R_1 + R_i} = I = 2,86 A$

& $P = R_1 I^2 = \underline{\underline{16,3 W}}$

Ökning - lampen lysser starkare!
 Vad hänt om $R_i = 0$!!?

28.46) RC-krets

Halliday
Resnick
Walker
ed. 6



Sökt : τ , tidskonstanten ; q_{max} ; $t = t_1$ då $q_1 = 16 \mu C$

Känt : $E = 12 V$, $R = 1.4 M\Omega$, $C = 1.8 \mu F$

* Kirchoffs spänningslag ger :

$$E - Ri - U_c = 0$$

Sambanden $i = \frac{dq}{dt}$ & $U_c = \frac{q}{C}$

\Rightarrow Inhomogen differ. $\frac{dq}{dt} + \frac{1}{RC}q = \frac{E}{R}$

Lösning : $q(t) = q_p + q_h$

Homogen ; Karakteristisk eqv. $r^2 + \frac{1}{RC}r = 0$

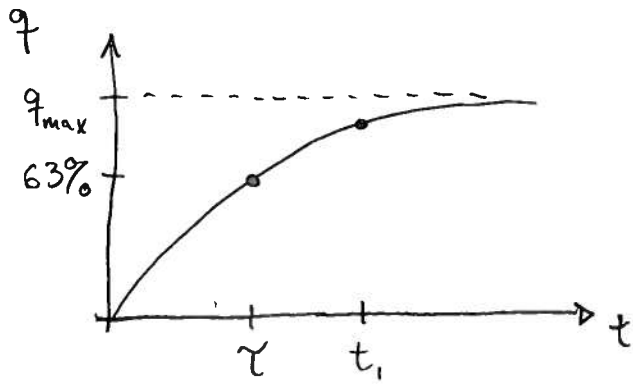
$\Rightarrow (r + \frac{1}{RC})r = 0$ har rötterna $\begin{cases} r_1 = 0 \\ r_2 = -\frac{1}{RC} \end{cases}$

Partikulär : $q_p = EC$

$\Rightarrow q(t) = q_h + q_p = Ae^{r_1 t} + Be^{r_2 t} + EC$

[Villkor : $q(t \rightarrow \infty) \rightarrow EC \Rightarrow A = 0$; $q(t=0) = 0 \Rightarrow B = -EC$]

\therefore $q(t) = EC(1 - e^{-\frac{1}{RC}t})$



a) def. tidskonstant $\tau = RC$

den tid då q nått 63% av slutvärde.

$$(1 - e^{-\frac{1}{RC}\tau}) = 1 - e^{-1} = 0,63 = 63\%$$

$$\rightarrow \tau = 2,52 \text{ s}$$

b) $q_{\max} = q(t \rightarrow \infty) = \varepsilon C = 21,6 \mu\text{C}$

c) $q(t = t_1) = q_1$

$$\Rightarrow q_1 = q_{\max} (1 - e^{-\frac{t_1}{\tau}})$$

$$\therefore t_1 = -\tau \ln\left(1 - \frac{q_1}{q_{\max}}\right) = 3,40 \text{ s}$$